

MADA

INISIATIVA MALORE

FERT

Nje program
kooperimi
franko-shqiptar

Partenere
MADA
FERT

Principi : zhvillimi i nje teritori,i nje sektori ekonomik varet paras se gjithash nga inisiativa e aktorve qe e bejne ate.

Demarshi : venia ne levizje dhe ne sinergji te aktorve lokale

Aktivite dhe rezultate te sektorit FRUTIKULTURE (2003-2006)

INISIATIVA MALORE

Aksion kooperimi bujqesor i mbeshetur financiarisht nga FERT – France dhe MADA- Shqiperi

Frutikultura; Nje sektor prioritar ne Shqiperi **Bajram KORSITA (MADA)**

Zhvillimi i frutikultures perben nje nga elementet me te rendesishme ne strategjine e zhvillimit rural ne pergjithesi dhe atij te zonave malore ne vecanti.

Dy jane drejtimet kryesore:

1. Rritja e prodhimit per tregun vendas duke synuar eliminimin e importeve dhe stabilizimin e eksporteve
 2. Rritja e cilesise se prodhimit ne perputhje me standartet dhe parametrat e tregut europian.
- Parashikohet qe per vitin 2006 industria e frutikultures te permbushë 80-85% nevojat e tregut shqiptar. Kjo e kombinuar me politikat mbeshtetese dhe inkurajuese fiskale te iniciuara tashme nga qeveria shqiptare.

Industria e frutikultures eshte rritur me ritme te shpejta. Tani kemi nje numer me te madh te drureve frutore te kultivuara jo vetem ne zonat e njohura "tradicionale" por me shtrirje edhe me te gjere. Elemente te reja qe vihen re ne zhvillimin e kesaj industrie jane: shtimi i siperfaqeve te mbjella, futja e varieteteve te reja, rritja e kapaciteteve prodhuese nepermjet transferimit te teknologjive bashkekohore, rritja e aftesise perpunuese, rritje e interesit per frutikulturen, politika orientuese dhe ndihmese, rritje te vemendjes se donatoreve dhe institucioneve qeveritare, rritja e njohurive dhe kapaciteteve njerezore.

Agjencia e Zhvillimit te Zonave Malore e ka pare dhe vleresuar zhvillimin e frutikultures si nje element mjaft te rendesishem per nje zhvillim te qendrushem te zonave malore. MADA e shoh frutikulturen te lidhur ngushte ne zinxhirin prodhim-perpunim-marketing duke u ndalur vecanerisht ne metodat e reja dhe bashkekohore te marketingut dhe arritjes se tregut.

Te mbeshtetet inisiativa e prodhuesve nga; **Michel MOLLARD (FERT)**

Komponenti i frutave - Programi Iniciativë Malore ka demonstruar rritje të efektivitetin e një metode shoqëruese per fermerët për të realizuar iniciativat dhe progresit të tyre.

Në bazë të besimit në aftësinë e fermerëve, kjo metodë është duke ndihmuar për të rritur ose të krijojnë kushtet për realizimin e projekteve të tyre duke bërë të mundur aksesin në faktorët e prodhimit: konsultime teknike, materiale bimore, trajnim etj ...

Miratimi nga fermerët i aksioneve, një qasje të punës në grup në krahasim me qëllimet e përbashkëta, atëherë i ndihmon të bëjë veprime të qëndrueshme ndërmarrja në organizatat formohen ekipi teknik i ngritur prej tyre. Puna jone reflekton këtë angazhim një teknik financiar vetë per vete prodhuesit. Kështu, efekti i ndihmës tone rritet per fermerët vetë në kohë dhe në hapësirë.

Çeshtjet, problemet

Pergjithesisht ka nje prodhimtari me cilesi te dobet sasi te paket dhe importim rreth 65 % per nevoja te konsumatorit

- Futja ne prodhim eshte e dobet dhe fillon pas 5-6 vitesh
- Pemet jane me rritje te madhe kane veshitresi ne sherbime dhe nuk justifikohet kostoja e prodhimit.

Nje menyre ndjekje e pemtoreve pak racionale

- Nenshartesa te pa pershtatura mire, jane me fare te cilat nuk i pergjigjen realitetit te sotem
- Masa mbrojtese jo te mira ndaj semundjeve dhe demtuesve
- Varietete te pa pershtatshme per shijen apo guston ne evoluim te konsumatoreve

Nje asistencë teknike e pamjaftueshme

- Mungese keshille teknike prane grupeve prodhuese
- Fermeret nuk kane informacion dhe garanci per fidanet qe mbjellin dhe imputet qe perdorin
- Fermeret nuk dine te zbatojne teknikat kryesore te ngritjes, mirembatjes dhe mbrotjes se pemtoreve

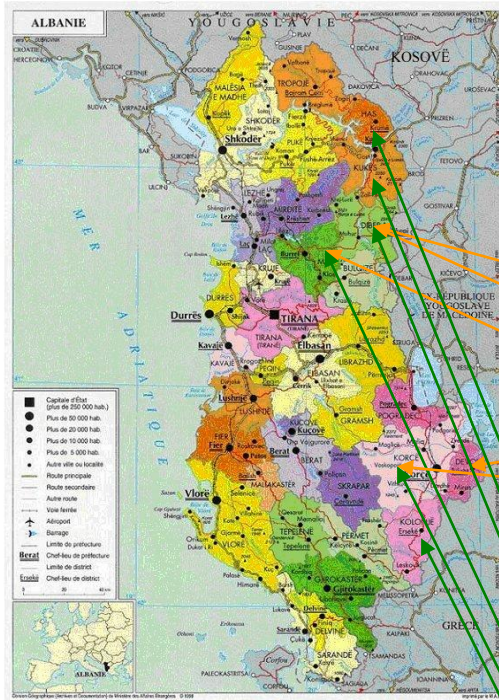
Nje mekanizem aprovizionimi dhe tregtimi i pa pershtatshem

- Pak njesi stokimi apo kondicionimi
- Nuk ka nje rrjet te organizuar marketingu te prodhimit.
- Nuk ka eksperience, informacion, publicitet dhe mbeshtetje per marketingun e prodhimit

INISIATIVA MALORE

Aksion kooperimi bujqesor i mbeshtetur financiarisht nga FERT – France dhe MADA- Shqiperi

Realizimet

Qellimi i tyre ishte te lejonin prodhuesit dhe tekniket shqiptar te takonin homologet e tyre ne menyre qe te kuptonin me mire faktoret si ato ne fushe apo para prodhimit dhe ata pas prodhimit te pemtoreve qe lejojne permireshimin e prodhimitarise dhe rentabilitetin e prodhimeve :

- Vizita te pemtoreve
- Takim te pergjegjesve te organizimeve te prodhuese ne fushat e keshilles, te aprovizionimit, te daljes ne treg

Tre udhetime studimore jane organizuar:

- I pari ne Alpes de Haute Provence ne prill 2004 (15 pjesmares, fermere, specialiste, drejtues)
- Dy tjerat ne Lot et Garonne, me rastin e SIFEL ne mars 2005 e 2006 (20 pjesmares, fermere, specialiste, drejtues)

Rinovimi i nje game te gjere varietetesh tek fidaneritesit

Futja e nenshartesave te reja dhe e varieteteve te reja tek;

Zoterinjte;

- A.Zebi (Diber) (11700 nenshartesa dhe 150 fidane)
- Xh.Rina (Dibra) (3000 nenshartesa e 400 fidane)
- Dritan Pjeci (Mat) (4000 nenshartesa dhe 200 fidane)
- Sh.Mullalli (Korça) (6800 nenshartesa e 400 fidane)
- F.Ali (Korça) (1200 nenshartesa e 50 fidane)

Krijimi i pemtoreve pilot

Ngritja e pemtoreve te demonstrimit ne te cilat jane integruar te gjithe faktoret qe lejojne permireshimin e cilesise dhe te sasise.

- **1.2 ha ne rrethin e Hasit** (M.Rexha, H.Rexha, M.Bardhoshi, Izet Malaj, M.Shatri, M.Shatri, Xh.Mazreku, R.Cekrezi, E.Hoxha, M.Godeni)
- **0.2 ha ne Kukes** (Halil Iseberi)
- **3.5 ha ne Diber** (V.Salkurti, F.Zebi, B.Nurce, S.Reci, M.Kryemadhi, Q. Doda, Sh.Lazri, B.Zebi, Sh.Nuce, H.Muda)
- **0.4 ha ne Mat** (S.Neziri, A.Hoxha, H.Dema)
- **3 ha ne rrethin e Korçes** (A.Becolli, F.Ali, Z.Hoxha)
- **1 ha ne rrethin e Ersekës** (A.Laho)

Asistence teknike

Asistence ne organizim

Asistenca eshte organizuar ne formen e nderhyrjeve, rregullisht nga specialiste shqiptar te kompletuar nga misionet e asistences se kolegeve francez.

Formime dhe seminare

Ne fushen e frutikultures jane organizuar seminare, formime dhe demonstrime ne vend dhe France mbi teknikat e reja dhe aplikimin e tyre

INISIATIVA MALORE

Aksion kooperimi bujqesor i mbështetur financiarisht nga FERT – France dhe MADA- Shqiperi

Rezultatet

10 fidanerrites qe globalisht prodhojne se bashku nga 10000 ne 100000 fidane ne vit.

Jane mbjelle 28 pemtore ne 9.5 ha

- ne Kukës 0.2 ha
- ne Has 1.4 ha
- ne Diber 3.5 ha
- ne Mat 0.4 ha
- ne Korçë 3.0 ha
- ne Erseke 1.0 ha

Disa grupe progresi jane ngritur :

- ne Kukës 3 prodhues
- ne Has 12 prodhues
- ne Dibra 40 prodhues
- ne Mat 5 prodhues
- ne Korçë 15 prodhues
- ne Erseke 5 prodhues

Tashme jane krijuar disa referenca te reja:

- mbi nenshartesat : jane futur 7 lloje nenshartesash vegjetative te molles, 1 per dardhen dhe ftoin per shtim dhe prodhim fidanesh
- permiresuar teknika e shtimit te nenshartesave dhe prodhimit te fidaneve
- mbi varietetet e reja:per perhapjen dhe shtimin e tyre jane futur: 6 per mollen,4 per qershine, 3 per dardhen dhe 4 per kumbullen
- mbi distancat e mbjelljes: eshte rritur numri i bimeve/ha nga 550-620 rrenje/ha ne 1800-2000 rrenje/ha (4x1.25-1.4). Zbritja e pemtoreve nga kodrat ne toka te rrafshta
- mbi kalendarin mbrojtjes: eshte permiresuar dhe pervesuar teknika e trajtimeve kimike sipas kalendarit te fenofazave te pemes
- eshte permiresuar dhe pervesuar teknika e ngritjes, mirembatjes, mbrojtjes se pemeve frutore (teknologjia e kultivimit) sipas kartes teknologjike franceze.

Projekte te reja jane ne vazhdim per keshillen teknike (funksionimi i specialisteve) dhe me tej per ngritjen e nje dhome te ftohte

Ne pemtoret e para te ngritura ne 2001 mbi te njejtën baze teknike ne kuader te nje programi te meparshem jane arritur prodhimtari qe shkojne nga 4-4.2 ton/dylym

Mbeshtetur ne rezultatet e arritura prodhuesit jane orientuar drejt per zhvillimin e pentarise dhe jane te bindur per nevojen e organizimit dhe bashkepunimit si menyra me e mire per te arritur rezultatet e duhura tekniko-ekonomike.

Kontakte e referenca: partneret

Struktura	Misione dhe koordinime	Persona Pergjegjes
MADA Mission générale de la structure	Adresse, Rr. "Dervish Hima", Kulla I, Kati III Téléphone + 355 4 26 75 44	Bajram KORSITA bajramkorsita@yahoo.com
FERT Coopération internationale en développement agricole et rural	5 rue Hackin, 75116 PARIS, + 33 1 44 31 16 70	Michel MOLLARD m.mollard@fert.fr Jean Charles DERONGS j.c.derongs@fert.fr
ADAD Mission générale de la structure	Adresse, Téléphone +355 68 20 66 485	Hafuz DOMI adadomih@albbmail.com
INTERCO-AQUITAINE Mission générale de la structure	Adresse, Téléphone	Yves BERTRAND
COPELSA Mission générale de la structure	Adresse, 11, rue Métropole, 73000 Chambéry Téléphone +33 4 79 33 44 18	Alain LANCON
Chambre d'Agriculture des Alpes de Haute Provence : accompagnement des producteurs	Adresse, Téléphone + 33 61 44 91 396	André PINATEL
STAR EXPORT Mission générale de la structure	Adresse, 130 Bd Seraphin PERROT, 84430 MONDRAGON, FRANCE Téléphone : +33(0)490408888	Serge ESCORUELLA starexport@free.fr
Chambre d'agriculture du Lot et Garonne : accompagnement des producteurs	Adresse, 271, rue de Pechabout B.P. 349- 47008 AGEN CEDEX Téléphone + 33 5 53 77 83 39	Pierre GAILLARD pierre.gaillard@lot-egt-garonne.chambagri.fr
CIREA Mission générale de la structure	Adresse, Antenne de Fregimont Petit Carrere 47360 PRAYSSAS Téléphone + 33 5 53 95 21 13	Didier POUZOULET mr.cirea47@wanadoo.fr
SUMIN Mission générale de la structure	Adresse, Cedex 4401 M.I.N d'Agen - 47000 AGEN, Téléphone + 33 5 53 96 46 27	Patrick HEINEMANN patrickhainemann@wanadoo.fr

INISIATIVA MALORE

Aksion kooperimi bujqesor i mbeshtetur financiarisht nga FERT- France dhe MADA- Shqiperi